

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 kwietnia 2012 r. wytoczonym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B., powód P. P. (wspólnik tej spółki) wniósł o ustalenie nieistnienia, bądź stwierdzenie nieważności bądź uchylenie uchwał zgromadzenia wspólników nr 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 i 17 podjętych na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu 28 marca 2012 r. oraz o zwrot kosztów postępowania i zabezpieczenie powództwa poprzez wstrzymanie wykonania przedmiotowych uchwał. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż zgromadzenie zostało zwołane przez wspólników reprezentujących powyżej 10 % kapitału zakładowego spółki, którzy powołali się na upoważnienie udzielone przez Sąd rejestrowy w oparciu o art. 237 k.s.h. W ocenie wnioskodawcy zwołanie tego zgromadzenia odbyło się w sposób sprzeczny z udzielonym upoważnieniem bowiem, Sąd rejestrowy upoważnił ich do jego zwołania w terminie 30 dni od uprawomocnienia postanowienia o udzieleniu upoważnienia, zaś z uwagi na odrzucenie (w różnych terminach) apelacji, doszło do uprawomocnienia tego postanowienia z datą upływu terminu do wniesienia środka zaskarżenia. Z tego też względu powód wywodzi, iż zgromadzenie zostało zwołane po upływie terminu do jego zwołania, a zatem uchwały podjęte na tym zgromadzeniu są nieistniejące ewentualnie nieważne. Ponadto powód podniósł również, iż upoważnienie do zwołania zgromadzenia zostało już skonsumowane bowiem w dniu 16 grudnia 2011 r. zostało zwołane również zgromadzenie przez tych samych wspólników i odbyło się tego dnia. Wniósł także, jako kolejne roszczenie ewentualne, o uchylenie uchwał nr 12,13,14,15,16 z uwagi na ich sprzeczność z § 20 pkt 2 i 4. W uzasadnieniu wniosku o zabezpieczenie powód wskazał, iż posiada interes prawny bowiem ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu prawnego oraz prawidłowości działania i funkcjonowania pozwanej spółki, w świetle sytuacji wewnętrznej spółki i istniejącej w spółce dwuwładzy i związanej z tym polaryzacji interesów podmiotów skupionych wokół tych ośrodków dwuwładzy [pozew k-2-19]

W piśmie z dnia 29 października 2012 r. powód cofnął powództwo w zakresie uchwał nr 11 i 17 [pismo k-201-202].

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 grudnia 2012 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, iż odrzucenie obu apelacji nastąpiło z innych przyczyn, niż wniesienie ich po terminie, a zatem pozostaje to bez wpływu na datę uprawomocnienia postanowienia Sądu rejestrowego, które w jego ocenie uprawomocniło się z datą odrzucenia środków zaskarżenia. z tego względu w ocenie pozwanego zgromadzenie zostało zwołane w terminie zakreślonym przez sąd rejestrowy i posiadało zdolność do podejmowania uchwał [odpowiedź na pozew k-210-212].

Postanowieniem z dnia 28 marca 2014 r. Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na braki w składzie organów pozwanej spółki [postanowienie k-316-317].

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2014 r. Sąd podjął postępowanie w sprawie z uwagi na podjęte przez ustanowionego przez Sąd rejestrowy działania kuratora, które skutkowały wyborem rady nadzorczej i zarządu [postanowienie k- 355-356].

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2011 r. Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wydanym w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...) Sąd rejestrowy, na wniosek wspólników mniejszościowych posiadających powyżej 10% kapitału zakładowego - D. L., P. B., M. G., B. G., E. O., A. W., S. W. i I. W. - upoważnił ich do zwołania Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników pozwanej spółki w terminie 30 dni, licząc od dnia uprawomocnienia tego postanowienia, z określonym szczegółowo w postanowieniu porządkiem obrad (w którym przedmiotem obrad objęte były również m. in. kwestie objęte zaskarżonymi uchwałami [postanowienie k- 498-510].

Od postanowienia wydanego przez Sąd Rejestrowy w trybie art. 237 § 1 KSH zostały wniesione dwie apelacje: przez spółkę (...), reprezentowaną przez M. S., D. D. i K. W., jako członków zarządu, która to apelacja została potraktowana jako apelacja tych osób działających we własnym imieniu z uwagi na brak ich ujawnienia w KRS, a także przez spółkę (...). Postanowieniem z dnia 25 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy w Łodzi odrzucił apelację od powyższego

postanowienia wniesioną przez M. S., D. D. i K. W.. Druga apelacja została odrzucona postanowieniem z dnia 20 czerwca 2011 r. wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt LD.XX Ns-Rej.KRS (...) z uwagi na niezuzupełnienie braków formalnych, od którego to orzeczenia zażalenie wniosli D. D. i J. S. (1), rozpoznawane przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt X Gz 590/11. [postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 listopada 2011 r. k- 511 i n., postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 20 czerwca 2011 r. k-519-520, postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 lutego 2012 r. k-525 i n.].

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek M. S. o stwierdzenie prawomocności postanowienia Sądu rejestrowego z dnia 14 kwietnia 2011 r. (o udzieleniu upoważnienia), wskazując, iż odrzucenie I apelacji w dniu 25 listopada 2011 r. nie oznacza na ten dzień możliwości stwierdzenia prawomocności tego postanowienia z uwagi na brak rozpoznania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji z dnia 20 czerwca 2011 r. [postanowienie k- 515-516].

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi odrzucił zażalenie D. D. i J. S. (1) na postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...) o odrzuceniu apelacji (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. od postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. o upoważnieniu do zwołania zgromadzenia z uwagi na to, iż zostało ono wniesione przez osoby nieuprawnione do reprezentacji spółki (zgodnie z danymi wynikającymi z rejestru sądowego – art. 17 ust. ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Zażalenie zostało zatem odrzucone z uwagi na to, iż zarówno apelacja jak i zażalenie zostały złożone w imieniu spółki (...) przez inne osoby powołujące się na przymiot bycia członkiem zarządu, zaś w ocenie sądu odwoławczego powinno zostać złożone przez te same podmioty w sytuacji, gdy nie doszło w między czasie do zmian w składzie zarządu [postanowienie k-525 i n.].

W dniu 30 listopada 2011 r. w oparciu o postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. (o upoważnieniu) wspólnicy, którzy złożyli wniosek o upoważnienie, zwołali na dzień 16 grudnia 2011 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, wskazując porządek obrad określony w tym postanowieniu. W zawiadomieniu powołali się na prawomocność postanowienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. z datą odrzucenia apelacji przez Sąd Okręgowy w dniu 25 listopada 2011 r. [zawiadomienie k- 43-46].

W dniu 16 grudnia 2011 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, na którym podjęto m. in. uchwały o nr. 16,17,18,19,21,22,25,26,27,28,29 [protokół z dnia 16 grudnia 2011 r. k- 47-84].

- nr 16 - potwierdzenia dotychczas dokonanych przez zarząd w osobach D. Ł., Z. M. i T. S. w imieniu spółki czynności;
- nr 21 – o odwołaniu M. S. ze składu zarządu spółki;
- nr 22 – o odwołaniu J. S. (1) ze składu zarządu spółki;
- nr 25,26,27,28,29 – o powołaniu do składu rady nadzorczej na następną kadencję odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.;
- nr 17,18,19 – o odwołaniu ze składu zarządu odpowiednio D. Ł., Z. M. i T. S. – przy czym w protokole znajdują stwierdzenia przewodniczącego, iż Zgromadzenie przyjęło te uchwały, zaś z oddanych głosów wynika, iż przeciwko tym uchwałom oddano 100% głosów.

Wspólnik P. P. głosował przeciwko uchwałom i wniósł o zaprotokołowanie sprzeciwu oraz złożył oświadczenie kwestionujące prawidłowość zwołania zgromadzenia

[protokół z dnia 16 grudnia 2011 r. k- 47-84].

W dniu 16 grudnia 2011 r. wspólnicy, którzy zwołali zgromadzenie złożyli oświadczenie dotyczące przyczyn zwołania tego zgromadzenia [oświadczenie k- 97-99].

Postanowieniem z dnia 9 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził, iż postanowienie sądu rejestrowego z dnia 14 kwietnia 2011 r. (zawierające upoważnienie) jest prawomocne od dnia 6 maja 2011 r. [postanowienie k-529].

W dniu 12 marca 2012 r. w oparciu o postanowienie z dnia 14 kwietnia 2011 r. (o upoważnieniu) wspólnicy, którzy złożyli wniosek o upoważnienie, zwołali na dzień 28 marca 2012 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, wskazując porządek obrad określony w tym postanowieniu. [zawiadomienie k- 106-109].

W dniu 28 marca 2012 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników. Na Zgromadzeniu podjęto uchwałę o zdjęciu wskazanych w uchwale nr 4 punktów porządku obrad. Na zgromadzeniu podjęto m. in. uchwały o nr. 5, 9,10,12,13,14,15,16. Uchwały te dotyczą odpowiednio:

- nr 5 - potwierdzenia dotychczas dokonanych przez zarząd w osobach D. Ł., Z. M. i T. S. w imieniu spółki czynności;
- nr 9 – o odwołaniu M. S. ze składu zarządu spółki;
- nr 10 – o odwołaniu J. S. (1) ze składu zarządu spółki;
- nr 12,13,14,15,16 – o powołaniu do składu rady nadzorczej na następną kadencję odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.;

Wspólnik P. P. głosował przeciwko uchwałom i wniósł o zaprotokołowanie sprzeciwu oraz złożył oświadczenie kwestionujące prawidłowość zwołania zgromadzenia

[protokół z dnia 28 marca 2012 r. k- 111-128].

W dniu 13 stycznia 2012 r. w pozwie wytoczonym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B., wspólnik P. P. wniósł o ustalenie nieistnienia, bądź stwierdzenie nieważności bądź uchylenie uchwał zgromadzenia wspólników nr od 1 do 49 podjętych na zgromadzeniu wspólników w dniu 16 grudnia 2011 r. powołując się m. in. na zwołanie tego zgromadzenia wbrew dyspozycji Sądu wyrażonej w postanowieniu z dnia 14 kwietnia 2011 r., to jest po upływie określonego przez Sąd terminu oraz podnosząc również inne zarzuty (w większości tożsame z zarzutami podniesionymi w sprawie X GC 266/12).

[akta sprawy X GC 43/12 – sprawa aktualnie zawieszona].

Ponadto postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 r. LD XX Ns- Rej. KRS (...) Sąd rejestrowy odmówił dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym zmian wynikających z uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 28 marca 2012 r. wskazując, iż zostały podjęte na zgromadzeniu zwołanym po upływie określonego w upoważnieniu terminu [postanowienie k- 175-177].

Postanowieniem z dnia 2 października 2012 r. Sąd w sprawie X GC 43/12 zabezpieczył roszczenie pozwu poprzez wstrzymanie wykonania m. in. uchwał nr 16, 21,22,25,26,27,28,29 [postanowienie k-238-241].

Na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników zwołanym w dniu 10 czerwca 2014 r. przez ustanowionego dla spółki kuratora zostały podjęte uchwały m. in. nr 10,11,12,13,14 powołujące w skład rady nadzorczej odpowiednio J. Z., C. Ł., P. B., B. G. i A. W.. Rada Nadzorcza dokonała wyboru członków zarządu na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 2014 r. w osobach D. Ł., Z. M. i T. S..

[okoliczność znana Sądowi z urzędu – akta sprawy X GC 511/14 protokół ze zgromadzenia k-23-34, protokół z posiedzenia rady k- 36-38v - wytoczonej przez P. P.].

Wpisem dokonany 28 lipca 2014 r. Sąd Rejestrowy wykreślił z rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla pozwanej w ramach Krajowego Rejestru Sądowego- U. K., J. W. i K. K. (1) jako członków zarządu i wpisał w to miejsce: D. Ł., Z. M. i T. S. [niesporne].

Zgodnie z § 20 pkt 2 aktu założycielskiego spółki (...) kadencja rady nadzorczej trwa 2 lata od momentu wyboru do chwili wyboru nowej Rady Nadzorczej przez Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników., zaś zgodnie z pkt 4 każdy z członków rady Nadzorczej może zrezygnować z pełnionej funkcji lub być odwołanym przed upływem kadencji większością 2/3 głosów przez zgromadzenie wspólników [akt założycielski spółki k-440-444].

Powyższy stan faktyczny – de facto niesporny – Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała. Rozstrzygnięcie sprawy opiera się w przedmiotowej sprawie na rozstrzygnięciu zagadnienia prawnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód inicjując niniejsze postępowanie zgłosił trzy alternatywne żądania: o ustalenie nieistnienia, bądź stwierdzenie nieważności bądź uchylenie uchwał zgromadzenia wspólników.

Zgodnie z przepisem art. 252 § 1 zd. 2 k.s.h., w zakresie uchwał zgromadzenia wspólników sprzecznych z prawem, przepisu art. 189 k.p.c. nie stosuje się, a więc można by już prima facie roszczenie o ustalenie nieistnienia uchwał uznać za nieuprawdopodobnione. Jednakże z uwagi na zgłaszane w doktrynie postulaty, aby dopuszczać powództwo z art. 189 k.p.c. w zakresie uchwał nieistniejących, w ocenie Sądu należało odnieść się także do roszczenia o ustalenie nieistnienia uchwał, co do zaskarżenia których uprawniony nie miał legitymacji procesowej w rozumieniu art. 250 pkt 2 k.s.h. Pomimo tego, iż przepis art. 189 jest umieszczony w Kodeksie postępowania cywilnego, przyjmuje się zgodnie w doktrynie i orzecznictwie, że jest on normą ogólną mającą charakter materialnoprawny, a nie procesowy. W konsekwencji wymienione w tym przepisie przesłanki, w tym interes prawny, należą do grupy przesłanek merytorycznych. Jednocześnie podnosi się, że interes prawny – tak zwana przesłanka skuteczności, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń uprawnionego – tak zwana przesłanka zasadności powództwa z art. 189 k.p.c. (wyrok SN z 18 czerwca 2009 r. II CSK 33/09, Lex 515730; uzasadnienie wyroku SN z 3 kwietnia 2000 r. I CKN 582/98, Lex 50843; wyrok SN z 17 listopada 2000 r. V CKN 221/00, Lex 52658).

W dalszej kolejności odnieść się należy do legitymacji procesowej uprawnionego tak na gruncie przepisów kodeksu spółek handlowych stanowiących podstawę roszczeń dochodzonych przez powoda jak i na gruncie art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 250 pkt 2 k.s.h. prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały wspólników, a także o stwierdzenie jej nieważności (por. art. 252 § 1 zd. I in principio k.s.h.), przysługuje wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu.

W związku z tym, że strona pozwana nie zakwestionowała legitymacji powoda, jedynie dla porządku wskazać należy, że powód wykazał (choćby protokołem z przedmiotowego zgromadzenia), że po podjęciu każdej z zaskarżonych uchwał żądał zaprotokołowania sprzeciwu (art. 250 pkt 2 k.s.h.). Wskazać także należy, iż skoro powództwo zostało wniesione (art. 165 § 2 k.p.c.) w dniu 26 kwietnia 2012 r., to nastąpiło to w terminach określonych treścią art. 251 i 252 § 3 k.s.h.

Powód jako podstawowe i pierwsze żądaniem pozwu w niniejszej sprawie wskazuje roszczenie o stwierdzenie nieistnienia uchwał, zaś roszczenie o stwierdzenie nieważności uchwał jest roszczeniem ewentualnym, a więc co do zasady należało się do niego odnieść dopiero po uznaniu roszczenia o ustalenie nieistnienia uchwał za nieuprawdopodobnione, podobnie do roszczenia o uchylenie uchwał (por. H. Pietrzkowski, Zarys metodyki pracy sędziego w sprawach cywilnych, Warszawa 2006, str. 400). Tym niemniej zasadne jest w dalszej części dokonanie łącznego rozważenia przesłanek powództwa.

Problematyka wyróżniania uchwał nieistniejących (zwanych niekiedy quasi – uchwałami, bądź określanych jako nieakty) wzbudzała i nadal wzbudza szereg kontrowersji zarówno w doktrynie prawa handlowego jak i judykaturze. Na gruncie przepisów Kodeksu spółek handlowych ustawodawca nie przewidział tego rodzaju uchwał wyróżniając jedynie uchwały prawidłowo podjęte, uchwały, które mogą ulec uchyleniu (art. 249 k.s.h.) i uchwały, wobec których można stwierdzić nieważność (art. 252 k.s.h.). Wśród autorów dopuszczających wyodrębnianie odrębnej kategorii uchwał

nieistniejących również brak jednolitego poglądu co do kryteriów rozróżniania uchwał nieistniejących od uchwał nieważnych.

W doktrynie słusznie jednak podnosi się, że szerokie dopuszczenie możliwości eliminowania uchwał pod zarzutem ich nieistnienia nie jest możliwe do pogodzenia z naturą spółki kapitałowej (J. Szwaja, [w:] Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Komentarz KSH, t. III, 2003, s. 1045). Przeciwno dopuszczalności wyodrębniania uchwał nieistniejących na gruncie przepisów Kodeksu spółek handlowych opowiedział się m. in. S. Sołtysiński odwołując się do braku podstawy normatywnej dla ich konstrukcji (w przeciwieństwie do regulacji zawartej w art. 42 § 9 ustawy z dnia 16 września 1982 r.- Prawo spółdzielcze, odwołując się wprost do możliwości stwierdzenia nieistnienia uchwały) oraz niejasność kryteriów ich wyodrębniania, a ponadto uznając, iż godziłoby w bezpieczeństwo obrotu z uwagi na ułatwienie w zaskarżaniu takich uchwał (brak terminu). Pod pojęciem uchwały nieistniejącej wg. S. Sołtysińskiego należy rozumieć uchwałę, „...która zamiast przez zgromadzenie wspólników, została podjęta przez gremium, które pretendowało do statusu prawnego takiego organu spółki, lecz z racji naruszenia prawa wspomnianego statusu nie posiadało. W świetle teorii organów wyrażonej w art. 38 KC w zw. z art. 2 KSH taka uchwała nie stanowi działania spółki jako osoby prawnej, a więc nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Sprawa uchwał nieistniejących zgromadzenia wspólników powstaje wówczas, gdy w spółce istnieją dwie pozostające w sporze grupy wspólników, z których każda na zwołanym przez siebie posiedzeniu uważa się za legalne zgromadzenie wspólników, odmawiając jednocześnie takiego statusu grupie przeciwnej, traktując podjęte przez nią uchwały za uchwały nieistniejące.” (S. Sołtysiński, Prawo spółek kapitałowych, System Prawa Prywatnego tom 17A, Warszawa 2015, Legalis, teza 4 do art. 227). W jego ocenie rolę uchwał nieistniejących, a więc podjętych m.in. przez gremium nieposiadające statusu zgromadzenia wspólników spółki, pełni uchwały nieważne.

Podobne stanowisko zajmuje K. Kopaczyńska-Pieczniak, która wskazuje brak podstawy normatywnej, a także wyłączenie w art. 252 § 1 zdanie drugie k.s.h. stosowania art. 189 k.p.c. W jej ocenie przypadki rzekomego nieistnienia uchwały podpadają pod sprzeczność uchwały z ustawą lub umową, a zatem brak jest potrzeby wyróżniania odrębnej kategorii uchwał nieistniejących. (K. Kopaczyńska-Pieczniak [w:] A. Kidyba, K. Kopaczyńska-Pieczniak, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Warszawa 2013, s. 550-551), a także A. Kidyba (A. Kidyba, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz, warszawa 2014, komentarz do art. 249 – Legalis i przywołane tam poglądy K. Kruczalaka).

Podobnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto dopuszczalność wyodrębnienia kategorii uchwał nieistniejących. W wyroku z dnia 28 maja 1991 r., I CR 410/90 (Lex) Sąd Najwyższy przyjął, że zwołanie zgromadzenia przez zarząd nie mający składu odpowiadającego statutowi albo z pominięciem jednego z członków powoduje, że takie zgromadzenie wspólników nie jest uprawnione do podejmowania jakichkolwiek uchwał, wobec czego akty uchwalone w takim wypadku są bezskuteczne i muszą być traktowane jako nie istniejące (actus non existens). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 1998 r., I CKN 563/97 (Lex) uznał, iż zebranie osób nieuprawnionych, jak również zebranie uprawnionych w liczbie nie osiągającej wymaganego quorum nie stanowi walnego zgromadzenia, a podjęte przez takie zebranie uchwały należy uznać za nieistniejące. Bardzo szeroko określił zakres uchwał nieistniejących Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 278/08 (Lex) stwierdzając, iż o uchwale nieistniejącej wspólników można mówić wtedy, gdy uchwała została powzięta przez osoby niebędące w rzeczywistości wspólnikami, gdy w ogóle nie doszło do zwołania zgromadzenia wspólników oraz gdy brak było niezbędnego do jej podjęcia quorum lub też uchwała nie uzyskała wymaganej większości głosów, a także gdy wyniki głosowania zostały sfalszowane, zaprotokołowano uchwałę bez głosowania lub uchwałę powzięto w sprawie nieumieszczonej w porządku obrad, z wyjątkiem określonym w art. 239 § 1 k.s.h., a także, zgodnie z ogólnymi regułami dotyczącymi nieistniejących czynności prawnych, gdy zastosowano przymus fizyczny wobec wspólników, uchwała została powzięta nie na serio albo treść uchwały jest niezrozumiała i nie można ustalić jej sensu w drodze wykładni. Podkreślić jednak należy, iż co do zasady Sąd Najwyższy za uchwały nieistniejące uznaje jedynie te czynności organów spółek, przy których podejmowaniu doszło do rażących uchybień formalne.

W doktrynie wskazuje się, że w przypadku rażącego naruszenia norm proceduralnych, mających istotne znaczenie, wchodzi w grę powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały, o ile powód wykaże, że nie mógł skorzystać z kodeksowych

sposobów zaskarżenia uchwały, a zatem z trybu przewidzianego w art. 249 k.s.h. bądź 252 k.s.h. (J. Szwaja [w:] Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Komentarz KSH, t. III, 2003, podobnie E. Marszałkowska-Krześ, Uchwały nie istniejące, nieważne z mocy prawa oraz wzruszalne wyrokiem sądu w spółce z o.o., PPH 1998, nr 7, s. 31]. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 16 lipca 2009 r., V ACa 241/09 (Lex) wskazując, iż „Tryb przewidziany w art. 252 § 1 k.s.h. i art. 425 § 1 k.s.h. dotyczący uchwał sprzecznych z ustawą ma zastosowanie również w odniesieniu do uchwał określanych w doktrynie mianem nieistniejących, stąd niedopuszczalne jest kwestionowanie ich w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. poza trybem Kodeksu spółek handlowych. Uchwała jest bowiem swoistym rodzajem czynności konwencjonalnej korporacyjnych osób prawnych, której wymogi wyczerpująco regulują ustawy odnoszące się do poszczególnych rodzajów takich osób. W odniesieniu do spółek prawa handlowego czyni to Kodeks spółek handlowych.” (podobnie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 lutego 2013 r., V ACa 759/12).

Biorąc zatem pod uwagę, iż powód uczestniczył w przedmiotowym zgromadzeniu i był także (...) Spółki (...), a zatem osobą objętą dyspozycją art. 250 k.s.h., wyłącza to stosowanie art. 189 k.p.c., bowiem nawet hipotetycznie zakładając, że zgromadzenie to odbyło się po upływie terminu do jego zwołania, to uchwały podjęte na takim zgromadzeniu byłyby co najwyżej nieważne, nie zaś nieistniejące (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2004 r., IV CK 116/04, Lex).

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd uznał, iż powodowi nie przysługuje skuteczne roszczenie o ustalenie nieistnienia uchwały zarówno z uwagi na brak przymiotu nieistnienia podjętych wtedy uchwał jak i brak interesu prawnego i z tego względu powództwo w tym zakresie oddalił.

Przechodząc natomiast do drugiego ze zgłoszonych roszczeń, to jest roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwał, wskazać należy, że zgodnie z art. 252 § 1 zd. I k.s.h. osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250 k.s.h., przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą.

W przedmiotowej sprawie rozstrzygnięciu podlegała przede wszystkim kwestia związana z prawidłowością zwołania zgromadzenia przez wspólników wskazanych w postanowieniu upoważniającym dopiero w dniu 28 marca 2012 r., a zatem dopiero po odrzuceniu przez Sąd Okręgowy zażalenia na postanowienie sądu rejestrowego o odrzuceniu apelacji spółki (...) z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych. Strona powodowa w uzasadnieniu swoich żądań wskazuje, że postanowienie upoważniające sądu rejestrowego stało się prawomocne z dniem następnym po dacie upływu terminu do jego zaskarżenia, a zatem uprawnienie wspólników wymienionych w tym postanowieniu wygasło (zgodnie z treścią postanowienia) z upływem 1 miesiąca od tej daty. Powód powołuje się przy tym na utrwalony w doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd zgodnie z którym, wniesienie środka odwoławczego (w tym wypadku apelacji) po upływie przepisanej terminu lub niedopuszczalnego z innych przyczyn, nie ma wpływu na datę uprawomocnienia się w tym sensie, że nie jest nią data wydania ani prawomocności postanowienia odrzucającego ten środek, lecz data pierwszego dnia po upływie terminu do jego wniesienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., I BP 13/09, Lex). Stanowisko to nie budzi żadnych wątpliwości w przypadku spóźnionego lub niedopuszczalnego z mocy ustawy środka odwoławczego.

W rozstrzyganej sprawie należy mieć jednak na względzie, że jak wynika z treści postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie sygn. X Gz 590/11, odrzucenie apelacji (...) Spółki z o.o. z siedzibą w B. od postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi z dnia 14 czerwca 2011 r. w sprawie LD XX Ns Rej. KRS (...) nastąpiło nie dlatego, że środek odwoławczy był spóźniony lub z mocy ustawy niedopuszczalny, lecz z tej przyczyny, że strona w terminie nie uzupełniła jego braków formalnych. Podobnie zażalenie na postanowienie odrzucające apelację złożone zostało w imieniu Spółki (...), zaś Sąd Okręgowy w Łodzi ostatecznie uznał jedynie, że podmiot ten był wadliwie reprezentowany tj. przez osoby, które nie zostały ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym jako członkowie zarządu. W obu zatem przypadkach odrzucenie środka zaskarżenia nastąpiło z powodu braków formalnych zażalenia, które nie zostało podpisane przez osoby uprawnione do reprezentacji Spółki (...).

Zgodnie z treścią art. 364 k.p.c. prawomocność orzeczenia stwierdza sąd, bowiem jest to niezbędne w stosunku do orzeczeń, z których prawomocnością wiążą się określone skutki prawne. Postanowienia sądu rejestrowego co do istoty sprawy są skuteczne i wykonalne z chwilą ich wydania, z wyjątkiem jednak wykreślenia podmiotu z Krajowego Rejestru Sądowego (art. 694⁽⁵⁾ § 2 k.p.c.). Prawomocność stwierdza się gdy orzeczenie uzyskało walor prawomocności formalnej. Zagadnieniem spornym w literaturze pozostaje sytuacja, gdy orzeczenie uzyskuje prawomocność formalną wskutek odrzucenia środka zaskarżenia (M. Walasik, Stwierdzenie prawomocności orzeczenia w razie odrzucenia środka zaskarżenia, PPC 2011, nr 3, s. 147). Powstaje przy tym problem, czy w razie odrzucenia środka zaskarżenia orzeczenie uzyskuje prawomocność formalną już w chwili wydania postanowienia o odrzuceniu (tak np. Z. Resich, Res iudicata, Warszawa 1978, s. 42), czy dopiero po jego uprawomocnieniu się (tak np. P. Telenga i A. Jakubecki (w:) J. Bodio, T. Demendecki, A. Jakubecki, O. Marcewicz, P. Telenga, M.P. Wójcik, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. A. Jakubecki, Warszawa 2010). Podkreśla się, iż przyjęcie poglądu, że orzeczenie staje się prawomocne już z chwilą wydania postanowienia o odrzuceniu środka zaskarżenia, nie daje zadowalających rezultatów, bowiem w dacie, w której doszło do odrzucenia środka zaskarżenia stan zaistnienia prawomocności orzeczenia nie jest jeszcze ustalony w sposób trwały, o ile postanowienie o odrzuceniu może być zaskarżone. W takim bowiem przypadku stwierdzenie prawomocności może się więc okazać przedwczesne, a tym samym nie powinno dojść do jej stwierdzenia zanim sąd drugiej instancji oceni dopuszczalność zażalenia (A. Jakubecki [w:] Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Gromska-Szuster I., Jakubecki A., Klimkowicz J., Knoppek K., Misiurek G., Pogonowski P., Zembrzusiński T., Żyznowski T., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, LEX, 2013 – komentarz do art. 364; podobnie P. Grzegorzczak [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze tom II, pod red. T. Erecińskiego, Wydawnictwo LexisNexis 2012, teza 4 do art. 363 k.p.c i przytoczone orzeczenia i piśmiennictwo). W orzecznictwie wskazuje się także, iż upływ terminu do zaskarżenia orzeczenia warunkuje jego prawomocność (art. 363 k.p.c.), jednakże podstawą mocy wiążącej orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) jest stwierdzona przez sąd jego prawomocność (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 80/12, Lex). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 listopada 2005 r. (I CZ 130/05, Lex), w myśl którego przewidziana w art. 360 k.p.c. skuteczność, w przypadku postanowienia o odrzuceniu apelacji, wyraża się w zaistnieniu samego orzeczenia i wywołaniu stanu pewności co do określonego stanowiska sądu. Skutek w postaci procesowego wyeliminowania apelacji następuje dopiero z chwilą oddalenia zażalenia na odrzucenie apelacji lub bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia postanowienia o odrzuceniu.

Odrzucenie apelacji w dniu 25 listopada 2011 r. przez Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie X Ga 400/11, nie przesądziło o tym, że prawomocne było w tym czasie przedmiotowe postanowienie Sądu Rejestrowego z 14 kwietnia 2011 r. Co prawda w sprawie tej zostało wniesione zażalenie na powyższe postanowienie, jednakże zażalenie takie przysługuje jedynie w wypadkach, w których przysługuje skarga kasacyjna (art. 394¹ § 2 in principio k.p.c.). W postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna przysługuje wyłącznie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji (por. art. 519¹ § 3 k.p.c.). W związku z powyższym stwierdzić należy, iż skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawie z wniosku wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (postanowienie SN z 16 kwietnia 1997 r. I CZ 24/97, OSNC 1997, z. 11, poz. 168; postanowienie SN z 27 czerwca 2002 r. IV CZ 63/02, OSNC 2003, z. 10, poz. 138). W konsekwencji nie przysługuje więc także zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające apelację w takiej sprawie. Z tych też względów sprawa o sygn. akt X Ga 400/11 została prawomocnie zakończona, bowiem próba wniesienia niedopuszczalnego środka zaskarżenia nie ma wpływu na datę uprawomocnienia się orzeczenia (postanowienie SN z 20 grudnia 2007 r. IV CNP 190/07, Lex 817539). W związku z powyższym została stwierdzona prawomocność postanowienia sądu drugiej instancji z 25 listopada 2011 r. i wydano odpis tego postanowienia ze stwierdzeniem jego prawomocności. Nie należy jednak utożsamiać kwestii prawomocności odrzucenia jednego ze środków odwoławczych z prawomocnością orzeczenia, od którego taki środek wniesiono (szczególnie jeśli inni uczestnicy niezależnie wnieśli również taki sam, lecz nie ten sam, środek odwoławczy – drugą apelację). Jak już bowiem wskazano, od postanowienia wydanego w trybie art. 237 § 1 k.s.h. została wniesiona druga apelacja, która jednak została odrzucona postanowieniem z 20 czerwca 2011 r. wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt LD.XX Ns-Rej.KRS (...), od którego do orzeczenia jednak wniesiono zażalenie.

Zażalenie (rozpoznawane pod sygnaturą akt Sądu Okręgowego w Łodzi X Gz 590/11) zostało zakończone wydaniem postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 28 lutego 2012 r. o odrzuceniu zażalenia.

Skoro prawomocność polega na wyłączeniu dalszego postępowania w sprawie na skutek środków odwoławczych (por. teza 1 do art. 363 [w:] K. Piasecki {red.}, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1–366, tom I, 2010, wyd. 5, Nb. 1, Legalis wersja 579), do czasu rozpoznania zażalenia w sprawie o sygn. akt X Gz 590/11 na odrzucenie apelacji, nie można było stwierdzić, że prawomocnie odrzucono drugą z przywołanych apelacji od postanowienia z 14 kwietnia 2011 r. Innymi słowy do czasu rozpoznania tego zażalenia postanowienie z 14 kwietnia 2011 r. nie było prawomocne, albowiem prawomocnie nie rozstrzygnięto co najmniej o jednej wniesionej od niego apelacji (nie rozpoznano prawomocnie, formalnie bądź merytorycznie, wszystkich środków odwoławczych wniesionych od postanowienia z 14 kwietnia 2011 r.)

W związku z powyższym, postanowienie wydane przez Sąd Rejestrowy w trybie art. 237 § 1 k.s.h. uzyskało walor prawomocności w dacie 28 lutego 2012 r., a fakt, iż stwierdzenie jego prawomocności z datą wcześniejszą stało się możliwe dopiero jednak w późniejszej dacie, nie ma przy tym znaczenia.

Podkreślenia wymaga także, iż Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 15 grudnia 2011 r. oddalającym wniosek M. S. o stwierdzenie prawomocności postanowienia Sądu rejestrowego z dnia 14 kwietnia 2011 r. w sprawie LD XX Ns-Rej. KRS (...). Wydane w dniu 15 grudnia 2011 r. postanowienie stanowi odzwierciedlenie zasady, że do momentu prawomocnego rozpoznania zażalenia kwestia prawomocności kwestionowanego rozstrzygnięcia nie jest przesądzona, a tym samym nie powinno dojść do jej stwierdzenia zanim sąd drugiej instancji oceni dopuszczalność zażalenia. Postanowienie sądu rozstrzygające wniosek strony w przedmiocie stwierdzenia prawomocności urzędowo potwierdza formalną prawomocność orzeczenia, z czego wynika także, że orzeczenie jest prawomocne materialnie (A. Jakubecki [w:] Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Gromska-Szuster I., Jakubecki A., Klimkowicz J., Knoppek K., Misiurek G., Pogonowski P., Zembrzuski T., Żyznowski T., Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, LEX, 2013 – komentarz do art. 364)

Zgodnie z art. 521 § 1 k.p.c. postanowienie orzekające co do istoty sprawy, co do zasady, staje się skuteczne, a jeżeli wymaga wykonania – także wykonalne, po uprawomocnieniu się (brak w sprawie przepisu szczególnego). Oznacza to, skutek postanowienia z 14 kwietnia 2011 r. w postaci upoważnienia wspólników mniejszościowych do zwołania zgromadzenia (jak wynika to również z jego treści) występować mogły po uprawomocnieniu się tegoż postanowienia. A więc zgromadzenie zwołane na 28 marca 2012 r. mieściło się w terminie określonym w postanowieniu upoważniającym. Podkreślić także należy, iż odmienna ocena prowadziłaby do konkluzji, iż w zasadzie zgromadzenie, które miałyby zostać zwołane w oparciu o wydane upoważnienie sądu rejestrowego, bardzo rzadko mogłoby zostać zwołane w zakreślonym przez sąd terminie (określonym w sposób najczęściej stosowany, to jest ze wskazaniem okresu czasu liczonego od daty uprawomocnienia postanowienia) w sytuacji zaskarżenia tego postanowienia.

Dodatkowo wskazać należy, dokonując przesłankowo tej oceny, iż zgromadzenie zwołane przez mniejszościowych wspólników na dzień 16 grudnia 2011 r., zostało zwołane przed uzyskaniem przez przedmiotowe postanowienie upoważniającego waloru skuteczności (do czego wymagane jest jego uprawomocnienie), a więc zanim ci wspólnicy zostali upoważnieni do zwołania zgromadzenia. Po drugie, skoro zgodnie z treścią sentencji postanowienia wspólnicy mniejszościowo zostali upoważnieni do zwołania zgromadzenia w terminie 30 dni od jego uprawomocnienia (terminus a quo), co w dacie tej czynności jeszcze nie nastąpiło, to również zwołali zgromadzenie w terminie innym, niż wynika to z treści postanowienia, a więc nie w terminie wskazanym w postanowieniu wydanym na podstawie art. 237 § 1 k.s.h. Zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zwołane przez mniejszość bez zezwolenia sądu rejestrowego, nie jest uprawione do powzięcia uchwał, wiążących spółkę (vide teza z orzeczenia SN z 15 stycznia 1935 r. II C 2375/34, OSN(C) 1935, z. 7, poz. 294) oraz że uchwały podjęte przez zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zwołane po upływie terminu oznaczonego przez sąd w postanowieniu wydanym na podstawie art. 237 § 1 KSH są nieważne (vide teza z uzasadnienia SN z 27 października 2004 r. IV CK 116/04, OSNC 2005, z. 11, poz. 190).

W konsekwencji zgromadzenie z dnia 16 grudnia 2011 r. nie zostało zwołane w oparciu o postanowienie sądu z art. 237 § 1 ksh (nie w terminie wskazanym w tym postanowieniu i przed jego uprawomocnieniem), a zatem upoważnienie udzielone przez Sąd Rejestrowy nie zostało „skonsumowane”. Jednocześnie na tym walnym zgromadzeniu nie był reprezentowany cały kapitał zakładowy obowiązanej, co jest sprzeczne z art. 240 ksh. Natomiast naruszenia art. 240 ksh należy zaliczyć do tego rodzaju naruszeń przepisów normujących sposób podejmowania uchwał, które zawsze, tj. w okolicznościach każdego konkretnego przypadku, są doniosłe z punktu widzenia treści podjętej uchwały, tzn. mogły mieć istotny wpływ na jej treść (vide teza z uzasadnienia wyroku SN z 16 kwietnia 2009 r. I CSK 362/08, Lex 590309).

Mając na względzie powyższe Sąd uznał, iż na gruncie stanu faktycznego, który zaistniał w niniejszej sprawie, zgromadzenie zostało zwołane w terminie objętym upoważnieniem, a zatem brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności uchwał podjętych na tym zgromadzeniu. Rozstrzygnięcie przeciwne prowadziłoby do, nieakceptowalnej w świetle treści art. 2 Konstytucji RP statuującego tzw. zasadę demokratycznego państwa prawnego, konkluzji, że udzielone upoważnienie (przy takim określeniu rozpoczęcia biegu terminu jak w niniejszej sprawie) było niemożliwe do skutecznego wykonania, a co więcej, w sytuacji zaskarżenia tego typu orzeczenia upoważniającego przez kilku uczestników w większości przypadków sytuacje podobne byłyby bardzo częste.

Z kolei zgodnie z art. 249 § 1 k.s.h. uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godząca w interesy spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie wspólnika może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały. W doktrynie przyjmuje się, że przywołany przepis statuuje cztery niezależne przesłanki uchylenia uchwały. I tak uchwała podlega uchyleniu, jeżeli: a) jest sprzeczna z umową spółki i godzi w interesy spółki; b) jest sprzeczna z umową spółki i ma na celu pokrzywdzenie wspólnika; c) jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki; d) jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i ma na celu pokrzywdzenie wspólnika (vide teza III 2 do art. 249 [w:] A. Szajkowski {współaut}, Kodeks spółek handlowych, tom II, Warszawa 2002, Nb. 13, s. 576-577).

W przedmiotowej sprawie powód zgłosił zarzut naruszenia umowy spółki to jest § 20 pkt 2 umowy spółki w związku z art. 218 k.s.h. podnosząc, iż uchwały w przedmiocie powołania i odwołania członków rady nadzorczej podejmowane są na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników, nie zaś na nadzwyczajnym zgromadzeniu, co miało miejsce w niniejszej sprawie, a ich odwołanie przed upływem kadencji może nastąpić większością 2/3 głosów. Stwierdzić jednak należy, iż w rozpatrywanej sprawie brak jest jakichkolwiek dowodów, które pozwalałyby ustalić, czy w dacie 28 marca 2012 r. w pozwanej Spółce funkcjonowała ważnie wybrana rada nadzorcza, której kadencja nie upłynęła. O tym, że istniejące w tej materii wpisy w Krajowym Rejestrze Sądowym nie były miarodajne, a ostatecznie Spółka (...) nie posiadała właściwie ukonstytuowanych organów, przekonuje zaś lektura prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie sygn. XX Ns Rej. KRS (...), w którym właśnie z tej przyczyny ustanowiono kuratora dla Spółki w trybie art. 42 k.c., zlecając mu podjęcie czynności zmierzających do wyboru rady nadzorczej. Jednocześnie wskazać należy, iż skoro odwołanie i powołanie może nastąpić na zwyczajnym zgromadzeniu wspólników nie oznacza, iż nie może to nastąpić na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z którym, przegrywający obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W przedmiotowej sprawie pozwany poniósł koszty zastępstwa procesowego z tego względu Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o treść § 11 pkt 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

Ponadto w oparciu o treść art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.) Sąd przyjął w poczet kosztów Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Łodzi nieuiszczone koszty sądowe w zakresie opłat sądowych, od których uiszczenia powód został zwolniony.

Z/ odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda.